

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 11.

November.

1844.

I. Original-Afhandling.

En exkursion i Villands Härad sommaren 1844; af Ludvig Borgström.

Skåne, såsom Sverges vextrikaste provins, har framför de flesta öfriga landskaper haft den förmånen, att i botaniskt hänseende blifva ganska noga undersökt. Detta gäller dock egentligen kuststräckorna, samt de sydligare och mellersta delarne af landskapet, eller med andra ord de trakter, som ha de sällsyntaste och för Skåne mera egendomliga vexter att erbjuda. Den norra delen eller den s. k. "skogsbyggden" har deremot alltför mycket blifvit försummad. Och likväl vore en närmare kännedom om dessa traktors vegetation af ganska stort värde; ty först derigenom kan man erhålla en fullt klar föreställning om den sydligare Skånska vegetationens öfvergång till den uppländska; och vidare skulle, genom en grundligare undersökning af dessa trakter, Skånes flora utan tvifvel riktas med flera nya, det mellersta Sverige egentligast tillhörande arter.

På grund häraf torde nedanstående anteckningar ej sakna allt värde. De äro tillkomna under den lilla utvandring, som jag i sällskap med Zool. Doc. Mag. W. Liljeborg hade tillfälle att göra i det natursköna Villands Härad, under loppet af Juli månad nu förflutna sommar. Den knappa tid vi hade oss tillmätt inskränktes ännu ytterligare af den mest missgynnande väderlek, hvilken omständighet i någon mån torde få tjena som ursäkt för dessa anteckningars torftighet.

Före den egentliga exkursionen till Villands härad, hade jag tillfälle företaga några utvandringar omkring V. Vram i Gärdshärad. Linderöds-åsen, som genomstryker Vrams sn, är bekant för den rika vegetation den erbjuder. Åsen är inom denna soc-

ken öfver allt beklädd med en vacker Lind- och Bok-skog, hvars skugga dock ej är starkare, än att en yppig grönska frodas derunder. Så träffar man t. ex. vid den så kallade "Klinta-stugan" (en vacker klyfta i berget, der "Jättar" fordom haft sin boning) på ett ställe samlade flera af de utmärktare vexter denna åssträcka har att erbjuda. *Thalictrum aquilegifolium*, och *Lunaria* i största mängd; likaså *Galium saxatile*, *Cornus sanguinea*, *Convallaria verticillata*, *Actæa*, *Galeobdolon luteum* m. fl. På sankare ställen *Valeriana Sambucifolia* manshög, *Hieracium paludosum* i flera nyanser, *Impatiens*, o. s. v. På de ställen der skogen är glesare bildas vackra naturliga ängar med *Hieracium vulgatum* Fr., *Orchis maculata*, som i Skåne ofta får ett så främmande utseende att den upländske botanisten har svårt igenkänna den; *Platanthera bifolia* * *latifolia*, en mycket robust och bredbladig form. I de täcka skogsdungarne af Lind och Hassel, hvilka alltid omgifva Åsen der denna sänker sig ned mot slätten, träffas *Silene nutans*, *Melandrium diurnum* och *vespertinum*, *Melampyrum cristatum*, *Vicia villosa*, här långt allmännare än *V. cracca*, *Carex hirta*, *C. pallescens* * *undulata* Kze. På de vidsträckta sandhaltiga slättmarkerna, här "Sannar" kallade, trifvas i synnerhet *Androsace septentrionalis*, *Anthericum Liliago*, båda *Scleranthus*-arterna, *Teesdalia nudicaulis*, *Ononis repens*, *Hypochæris glabra*, *Arnoseris pusilla*, *Filago minima*, *Gnaphalium arenarium* & var. *aurantiacum*, m. fl. — *Arum maculatum* vexte ej sparsamt i prostgårdens trädgård. — Vid Maltesholm anmärktes *Carex drymeja* Ehrh. i största mängd, *Platanthera chlorantha* öfver allt i bokskogarna, *Symphytum asperrimum* förvildad i parken, *Malva moschata* (hvitblommig och torkad föga moskusluktande) troligen förvildad. — Kring Sätesholm anträffades *Hypericum humifusum* i temlig myckenhet, *Plat. chlorantha* och *Valer. Sambucifolia* i parken. Å pälverket vid Sätesholms mölla tycktes *Barbula lævipila* trifvas synnerligt väl; äfven å pilstammar vid Vrams prostgård anträffades denna art och *Barb. latifolia* (båda sterila), vexande i sällskap med *Orthotrichum diaphanum*, *affine* o. fl. — *Valeriana sambucifolia* är ytterst all-

män i dessa trakter, men *Val. officinalis* observerade jag endast vid Klockarebäcken i Vram, der denna art, ehuru stolonifera och vexande blandad med *V. Sambuc.*, genast vid första påseendet kunde urskiljas. Stolonernas blad hos *Val. offic.* äro 5—7-pariga, uddbladet mindre än de öfriga småbladen eller stundom sammanvuxet med det öfversta bladparet, hvarigenom ett stort 3-delt uddblad tyckes upkomma. Deremot äro stolonernas blad hos *Val. Sambucifol.* 1—3-pariga, med uddbladet större än de öfriga: ja, stundom äro stolonernas första blad odelta! (liksom hos *V. dioica* alla stolon-bladen) äggrunda groftandade; men de följande bladen blifva parbladiga som vanligt. Äfven småbladens form är skiljaktig hos de båda arterna: *Val. offic.* har dem smalare än *Val. sambuc.*, hvars småblad, särdeles stolonernas, äro mer eller mindre äggrunda. För öfrigt har *Val. offic.* ett robustare utscende, bladen ha en mörkare grönska, stjelen rödbrun och glatt, då deremot den gracilare *V. sambucifol.* alltid har den gröna stjelen nedtill hårig. — Flere författare fördela de olika formerna af *Val. officinalis* på tvenne arter, hvilka Koch endast uptager som varieteter. Enligt beskrifning hörer ifrågavarande form af *V. offic.* till *Val. procurrens* Wallr. Linnæa 1810 p. 510 (= *Val. aquatica* Hill).

Vid Klockarebäcken erbjöd sig ock tillfälle studera *Carex vulgaris* Fr. Den vexte ymuigt å de grusiga stränderna, just i sjelfva vattubrynet, 1½ aln hög; men ju längre den steg upp på landet, desto mindre blefvo exemplaren. Dess frukter voro ännu alldeles gröna, under det *Carex cæspitosa* L. Fr., som i kärren häromkring vexte tillsammans med *Pedicularis silvatica* fl. alb., redan hade sina frukter fullkomligt mogna och till en del redan affallna.

Från V. Vram gick resan hastigt till Oppmanna sjö och under vägen anmärktes endast *Cynanchum Vincetoxicum* och *Thalictrum aquilegifolium* i Österslöfs Sn. — De trakter, som omgifva Oppmannasjön, äro till sin naturbeskaffenhet ganska olika: i söder omgifves sjön af ett slättland med yppiga sädesfält: i norr draga sig höjder och berg tätt till hvarandra och skogarna nedstiga här ända till sjöns bräddar. Denna olikhet

oaktadt har sjön likväl utbredt en ungefär likartad vegetation öfver allt kring sina stränder.

Vid Karsholm träffas *Thalictr. flavum*, *Lam. incisum*, *Datura stramonium* (i och utom trädgården), *Allium Scorodoprasum* m. fl. I de grunda vikarna af sjön vexer en anmärkningsvärd form af *Nymphæa alba*: foliis subrepandis, lobis bases subæqualiter ovalis sinu extrorsum aperto, stigmatum 10-radiato. Föröfrigt äro blad och blommor hälften mindre än hos den vanliga formen: bladen på undersidan gröna. Stigma är rent gult och saknar den macula sanguinea, som karakteriserar Tyskarnes *N. biradiata* med hvilken art ifrågavarande form tyckes ha flera kännemärken gemensamma. — Karsholms borggård är planterad med flera åldriga Lindar (*Tilia platyphyllos* Scop * *glutinosa*), hvars karakterer äro nog mycket afvikande. De stora mycket snedt hjertlika bladen voro alla å öfra sidan öfverdragna med en söt och klibbig vätska, hvari tusendetals insekter funnit sin död. Som träden just nu blommade som bäst och några fruktexemplar ej kunde erhållas, är det ej möjligt närmare bestämma med hvilken af de *T. platyphylli* modifieringar Reichenbach afbildat, ifrågavarande form mest öfverensstämmer; med afseende å bladformen tyckes den stå nära *Til. obliqua* Hort. Reichenb. Icon. cent. XVI fig. 5146.

Stammarna af *Populus dilatata* bekläddes med vackra mattor af *Orthotrichum obtusifolium* med frukt — en synnerlig raritet i Skåne. På stenarne deromkring träffades *Barbula levipila* Brid., äfven frukt bärande!

Å andra sidan sjön anträffas *Malva Alcæa* i temlig myckenhet imellan Oppmanna kyrka och Söndraby; *Verbascum nigrum*, *Ballota ruderalis*, *Malva silvestris* och *borealis*, *Val. officinalis* äro alla mycket allmänna; men *V. Sambucifolia* saknas helt och hållet.

På Bjernön och kringliggande smärre öar anmärktes *Fragaria collina*, som ännu stod i blomma, då *Fr. vesca* å dessa trakter halt mogna bör redan 14 dagar före midsommar; *Hieracium diaphanum*; *Potentilla argentea, foliis supra tomento-*

sis, hvilken form öfverallt i denna nejd är den allmännaste. *Verbascum Thapsus* och *Sedum maximum* Suter förekommo endast på de kalaste bergsskären. Ifrån dessa öar till sjöns norra ända är passagen mycket angenäm. Stränderna höja sig allt mer och mer, i synnerhet å vestra sidan der bergen med rundade sidor stupa ned mot sjön; skogarna (Bok, Lind, Björk) stiga ända ned till vattenspegeln och i deras skugga bilda *Chamaenerium angustifolium*, *Campanulæ*, *Vicia silvatica* täta snår, och längst bort i fonden reser sig Tollarpahöjden, hvarifrån man kan räkna 18 kyrkor. När stranden någongång är lågländtare bildar sjön vidsträckt träsk t. ex. de så kallade "Dyarne". Der trifvas förträffligt *Oxycoccus palustris*, *Lathyrus palustris*, *Carex limosa*, *acuta*, och ibland dessa stora massor af en högvext *Orchis angustifolia* Hartm. ed. 4 (= *O. incarnata* * *angustifolia* Fr. Mant. III). — Kring Kalkgrafven, vid sjöns norra strand, träffas *Veronica opaca*, *Echium*, *Melandrium vespertinum* (på en mängd ex. var kronbladets klo å ena kanten jemn, men å den andra med en stor utdragen tand ellerflik), *Thalictrum simplex*, *Melampyrum arvense*, *Ononis repens* o. s. v. *Antirrhinum* *Orontium* förekom ganska ymnigt i råg- och vicker-fälten imellan Kalkgrafven och sjön, vidare sporadiskt å åkrar och på gårdstomter flerstädes. Bland buskager af *Rosa tomentosa* nära Kalkgrafven vexer *Rubus nemorosus* var. *acuminatus*. Samma utmärkta *Rubus*-form, som först af Lindblom anmärkts i Bleking och måhända torde utgöra en distinkt art, förekommer flerstädes inom denna trakt, som hyser en synnerlig rikedom på *Rubus*, hvad antalet af exemplar beträffar. *Rubus fruticosus* är här allmännaste arten och förekommer öfverallt i skogsdungar vid vägkanter och gärdsgårdar: dernäst är *R. suberectus* And. (i Arrhenii Monografi ej anmärkt för Skåne) den allmännaste; vidare *R. cæsius*, *nemorosus* var. *acuminatus*, *Idæus*. Löfdungarna och skogsängarna pråla med *Erythræa Centaurium*, *Melampyrum nemorosum*, *Orchis maculata* i många färger, ända till rent hvit utan alla fläckar, *Gymnadenia Conopsea densiflora*, med öfver quarterslång blomspira; *Platanthera brachyglossa* Rehb.,

den enda arten som här träffas, men genast lätt att urskilja från sina båda samslägtingar.

Vandrar man nu från Oppmanna norr ut till Wånga socken, så finner man här, inom mindre än en mils afstånd, en alldeles förändrad vegetation. En half mil norr om Oppmanna sjö vidtager den vidsträckta, af löfrika öar och skär uppfyllda sjön Immeln, som utgör gränsen imellan Ö. Göinge och Villands härader. Ansenliga höjder åtskilja dessa sjöar, och vid gården Skarvik har man från en och samma punkt, emot söder en af de vidsträcktaste, och mot nordost en af de skönaste utsigter Skåne kan erbjuda. Så snart man från höjden nedstigit till Immelns stränder har den sydligt skånska vegetationen uphört och man mötes af en ny, om jag så får säga, rent svensk natur. Skogarne bestå här af Björk (*B. alba* och *pubescens*); i norra delen af Wånga vidtaga stora barrskogar. Bokskogarne hafva helt och hållet uphört. Omkring stränderna af Immeln vexa *B. pubescens* och *alba* om hvarandra, båda lika talrika, men så snart man nalkas något högländtare ställen har *B. pubescens* alldeles försvunnit och skogarna utgöras då endast af *B. alba*. — Af *Oxel* påstods blott ett enda träd finnas i hela socknen. — På sankare ställen i skogarne öfverdrages marken genast med en tät matta af *Sphagna*, ibland hvilka *Myrica gale* trifves synnerligt väl. *Salix viminalis* ("Svensk Pil.") träffas endast här och der vid gårdarna. Allt antyder att man lemnat det egentliga Skåne. Ett stort antal vexter, som ännu i Oppmanna voro allmänna, saknas i Wånga, t. ex. *Echium*, *Verbascum nigrum*, *Ballota*, *Ononis repens*, *Antirrhinum Orontium*, *Malva Alcea* m. fl. *M. silvestris* träffas endast i bond-läpporna *). *Rubus fruticosus*, *suberectus*, *nemorosus* var. *acuminatus* &c. förekomma här i lika mängd som i Oppmanna. Af *Plat. brachyglossa* såg jag blott ett enda ex. (i Skärnsås skog); men vid

*) Samma olikhet, som i botaniskt hänseende visade sig mellan de trakter som omgäfvö dessa båda sjöar, förededde sig äfven i zoologiskt afseende. Så hade t. ex. Oppmanna en stor rikedom på Mollusker, då man deremot i Wånga knappast kunde anträffa andra än *Succinea amphibia*, *Lymnaea ovata* och *Neretina fluviatilis*.

närmare undersökning torde den vara lika allmän här, som i Oppmanna. En utmärkt vacker färgförändring af *Melamp. pratense* var här allmän. Öfverensstämd i allo med den vanliga, utom blommornas färg. Ifrån en hvit pip öfvergick blommans färg till mörk purpur; en hvit streck gick längs efter öfre läppens köl, och 3 dylika streck längs nedre läppen, som å inre sidan var brandgul. Ståndarsträngarna å den utåt böjda sidan, isynnerhet mot basen, besatta med korta tjocka piggar. — I sjön Immeln var *Myriophyllum alterniflorum* ytterst allmän: *Lobelia Dortmanna* och *Litorella lacustris* likaså kringstränderna. De stora stenblocken eller "skärfsven", som allestädes omgäfvosjöbrädden, bekläddes med en svart form af *Orthotrichum Hutchinsii*. Bland dessa skärf förekommo vid Skärnsnäs tvenne *Galeopsis*-arter, dels vexande om hvarandra, dels hvar för sig, båda i stor mängd men alltid lätta att urskilja från hvarandra. I brist på nyare arbeten kunna dessa ej med fullkomlig säkerhet till namnen bestämmas, men äro troligen *Galeopsis Tetrahit* Recent. och *G. bifida* Bönningh. Att ifrågavarande vexter verkliga äro skiljda arter lider intet tvifvel, ehuru man har svårt erhålla några skarpa karakterer. Vexande om hvarandra kunde *G. Tetrahit*, äfven om den icke blommade, lätt igenkännas på sin robustare habitus, sina äggrunda spetsade mörkgröna blad. Blommorna högröda, nedre läppensflik nästan quadratisk, rundad, utåt något vidgad, ytterst fint naggad, ej i brädden intryckt. *Galeopsis bifida* hade deremot ett spensligare utseende, bladen äggrundt aflånga spetsade, bleka, gulgröna, med vigglik ofta fullkomligt rätlinjigt begränsad basis. Läppensflik, hvars form alltid tyckes vara konstant, var hos denna art aflång, i brädden intryckt, konvex, och medelst en fördjupning som gick längs midten från svalget till intryckningen i brädden, delades fliken i 2:e fält. Blommornas färg varierade mycket: från rosenröda till alldeles hvita utan antydning till färglekning, sådana de förekomma å svedjelanden uppe bland bergen. *Galeopsis Ladanum* och *versicolor* voro äfvenledes mycket talrika i dessa nejder. Denna sednare varierade mycket till storlek o. s. v. och blef bland säden ofta endast ett par tum hög, med

3—4 blommor; dock kunde jag aldrig finna några öfvergångs- eller hybrida-former (som Dr Hartman omnämner), utan vill i allo instämma med Reichenbach: "species constantissima, tamen ægre diagnosi concipienda".

Betula alba och *pubescens* voro båda, som redan nämudt är, ganska allmänna inom Wånga, och allmogén visste mycket noga urskilja dessa båda arter, hade egna namn på dem och gåfvo bättre d. v. s. naturtrognare beskrifningar öfver dem, än jag funnit i någon Flora. *Betula pubescens* Ehrh. benämndes »Söllöfsbjörk», sades vaxa endast på sid jord, får aldrig »kartig» eller skroflig bark utan har alltid näfver. Bladen ha då de tuggas en mild eller åtminstone indifferent smak. Bildar höga ranka välvuxna träd — »liknande unga bokar», men aldrig hängbjörkar. Trädet är som virke »frakt» och rätklufvet, kallas för sin sprödhets skull »Glasbjörk», och begagnas endast till finare snickare-arbeten.

Den »vanliga Björken», *B. verrucosa* Ehrh. (= *B. alba* Auct. plurim.) får deremot, då den blir gammal, »kartig» bark, hängande grenar och dess löf ha en mycket bitter smak.

De flesta af dessa upgifter fick jag vid undersökningar i naturen fullt konstaterade. Åldriga träd af *B. pubescens* hafva visserligen de yttersta qvistarna hängande, och de eljest ägg-runda bladen erhålla då en mera aflång form, men den får dock aldrig så långa hängande grenar och så deltoiska blad, som *B. alba pendula*. Smaken på bladen är ganska olika för de båda arterna. Bladens form är mindre konstant: dock har *B. pubescens* alltid enkelt sågade, ägg-runda mer eller mindre aflånga blad *): *B. alba* varierar i oändlighet, allt efter den olika lokal hvarpå den vexer, med foliis deltoideis, rhomboideis, cordatis &c., men bildar dock inga verkliga öfvergångar till *Betula pubescens*. Visst är åtminstone, att bland de 1000-tals

*) Dr Hartmans *Bet. pubescens microphylla* från Vernland känner jag ej. Den i Botan. Notis. 1842 p. 86 för Elgå Sn anförda *B. alba laciniata* Wahlenb. tillhör ej denna, utan *B. alba lobulata* C. Anderss. — Wahlenbergs var. utmärker sig genom smalare utdrag-na flikar, lifligare grönska o. s. v.

exemplar jag denna sommar undersökte, icke ett enda anträffades, om hvars rätta bestämmande jag ett ögonblick behöfde tveka. — Som *Bet. pubescens* otvifvelaktigt förekommer i det ej långt från Vånga belägna Stenbrohult (Linnés vagga!) lika ymnigt som *B. (alba) verrucosa* Ehrh. och det således är troligt, att *B. pubescens*, som dessutom bildar det vackraste trädet, lemnat de flesta ingredienser till den ideala Björk, som stod för Linnés tanke när han nedskref sin diagnos öfver *Bet. alba* (hvilket ock bestyrkes af hans egna ord: foliis ovatis, serratis &c.), så tyckes det härutaf som *B. pubescens* bäst förtjen-te namnet *B. alba* Linn., under hvilket namn Flora danica och flere författare också framställt denna art. Men lämpligast torde väl i alla hänseenden vara, att uptaga Ehrharts namn, såsom på en gång varande de äldsta och bästa, och låta Linnés namn *Bet. alba* qvarstå såsom kollektivt namn, omfattande en hel sektion af *Betulæ*, "strobilis pedunculatis pendulis, squamis trilobis, tricarpis o. s. v."

Till de tvenne nu mera allmänt erkända Svenska arter af *Platanthera* kan, till följe af hvad jag i det föregående anmärkt, nu en tredje art läggas, nemligen *Plat. brachyglossa* Rehb. Sinsimellan kunna dessa trenne arter sålunda karakteriseras.

1. *Pl. bifolia* Rich. Antheræ loculis parallelis, petalis acuminatis superne conniventibus apicibus adscendentibus, androstylio apice rotundato, calcare subulato germen plus duplum longo descendente.

Pl. bifolia Reichenb. ic. IX. fig. 1113. — Herb. Normal. VI. n. 60. — *Pl. solstitialis* α . *laxiflora* Drej. in Fl. Dan. t. 2360.

2. *Pl. brachyglossa* Reichenb. Antheræ loculis parallelis, petalis obtusis apice conniventibus, androstylio apice truncatulo vel submarginato, calcare subcarinato germen sesquialongo descendente.

Pl. brachyglossa Rehb. ic. IX. fig. 1141. — *Pl. solstitialis* β . *densiflora* Drej. in Fl. Dan. t. 2361.

3. *Pl. chlorantha* Cust. Antheræ loculis basi valde distantibus, petalis obtusiusculis conniventibus, calcare ad apicem cla-

vato-dilatato compresso germen duplum longo horizontaliter porrecto.

Pl. chlor. Reichenb. ic. IX. fig. 1145. — v. Düben in Bot. Not. 1839. p. 87. — Herb. Normal. VI. n. 61. Fl. Dan. t. 2362.

Af *Pl. bifolia* förekommer i Skåne tvänne nyanser: *latifolia*, storvext och robust, sporren 3—4 gånger längre än fruktämnet, blomax utdraget, bladen mycket breda. Sådan var den form som förekom i V. Vrams bokskogar. *Pl. bifol. angustifolia*, spenslig och förtryckt, bladen jemnbreda, mycket smala o. s. v., förekommer å sterilare ställen, t. ex. Kungsmarken utanför Lund. *Pl. bif. latifolia* närmar sig till *Pl. chlorantha* hvad habitus, de breda stundom nästan cirkelrunda bladen beträffar, men kan dock aldrig blifva ansedd för någon öfvergångsform, enär den flygtigaste blick på blomdelarna visar dess öfverensstämmelse med *Pl. bifolia*. — Skiljaktigheterna imellan *Pl. bifolia* och *chlorantha* har förut af Hr Lindgren så förträffligt blifvit framstälde att hvarje vidare ordande derom vore öfverflödigt. — Angående *Pl. brachyglossa* Rehb. torde deremot några anmärkningar ej vara ur vägen, helst arten har blifvit underkänd af flere författare. Genast vid första påscendet skiljer sig *Pl. brachyglossa* ifrån sine båda samslägtingar genom sin späda och spensliga habitus, genom de små blommorna o. s. v. Det upstående bladet af de 3 yttre kalkbladen är triangulärt-äggrundt (men ej så bredt som hos *Pl. chlorantha*) ganska trubbigt. De 2 inre upstående kalkbladen med rundad trubbig spets och mera inåt böjda kanter, spetsarna sammanstötande. Läppen jemnbred, med största tjockleken längs efter midten, utplattad mot kanterna, men saknar den fåra å undra sidan som *Pl. chl. eger*, och likaså den ribba å läppens öfra sida, som utmärker *Pl. bifolia*. Sporren är mot nedre delen hoptryckt och tydligan kölad å öfre sidan eller den, som sitter från stjelken. I genomskärning gifver den kölade delen af sporren således ett rundadt-triangulärt snitt. Från den vidgade kölen afsmalnar sporren åter i en kort spets, men blir dock ej så trubbig, som hos *Pl. chlorantha*. Könpelaren ganska liten, tvärhuggen eller

något urnupen, lokulamenterna lätt sammanstående, parallela. Blomdelarnas karakterer öfverensstämma således dels med dem hos *Pl. chlorantha* dels med *bifolia*, men arten står utan tvifvel, såsom ock Reich enbach anmärkt, närmast *chlorantha*. De Svenska författare, som förut talat om *Pl. brachyglossa* hafva troligen haft former af *Pl. bifolia* för ögonen. Der Hartman (Sk. Flora ed. 4.) säger att *Pl. brachyglossa* skulle vara funnen i Westergötland af Herr Lindgren; men enl. H:r L:s egen rättelse i Bot. Notis. 1843. p. 3 är den Westgötiska s. k. *Pl. brachyglossa* den sanskyldiga *Pl. chlorantha*. — Arterna af släktet *Platanthera* tarfva ännu en noggran undersökning och jemnförelse sinsimellan i lefvande tillstånd. Utom nu nämnde 3 former afbildas i Fl. Dan. en märklig form "petalis obtusis a basi ad apicem divergentibus, androstylio apice obtusato", under namnet *Pl. solstitialis* γ . *patula* Drej.

Till slut torde det vara på sin plats att här, rörande den i det föregående omnämnda *Rubus nemorosus* var. *acuminatus*, intaga följande meddelande, som lemnats af Adj. Lindblom, hvilken under längre tid observerat denna form.

"Den vid Kalkgrafven och på andra ställen i Oppmanna och Vånga socknar samlade *Rubus* öfverensstämmar temligen noga med en form, som jag anmärkt och insamlat på åtskilliga ställen omkring Ronneby i Bleking, och om hvars rätta plats jag länge varit i villrådighet. Då Magr. Arrhenius år 1840 besökte Ronneby och vi tillsammans egnade särdeles upmärksamhet åt de i denna trakt ganska talrika formerna af *Rubus*-släktet, var den nu ifrågavarande en bland dem, som först ådrog sig våra blickar. Arrhenius ansåg den vara en egen distinkt art, en åsigt, som jag så mycket helre omfattade, som den syntes mig både konstant och fullt skild från öfriga arter jag varit i tillfälle observera (hvadan jag äfven i Bot. Not. 1840 sid. 176 omnämner den såsom "en för Skandinavien troligen ny art"). Under innevarande års sommar tog jag den i ytterligare skärskådande och efter jemnförelse af flerfaldiga exemplar och former af *R. nemorosus* Hayne samt olika Författares beskrifningar har jag nu kommit till den förmening, att denna form snarast bör hän-

föras under nyssnämnde art, ehuru den i åtskilliga hänsenden avviker från beskrifningarne, särdeles Arrhenii i dess *Monographia Ruborum Sueciæ* pag. 46—49, så att den förtjenar uplagas såsom en utmärkt varietet eller underart.

R. nemorosus var: *acuminatus*: caule sterili procumbente l. suberecto, subtereti; foliorum ramealium præsertim superiorum foliolis longe acuminatis, acumine integerrimo; sepalis utrinque canescentibus ovalis apice acuto parum producto; petalis magnis calycem 2—4-plo superantibus subrotundis retusis.

Habitat in nemorosis inter *Rub. fruticosum* L. Scaniæ in Par. Oppmanna et Vånga variis locis (Borgström); Blekingiæ Par. Ronneby in Karö et ad ripam orientalem lacus Herstorps-sjö (Lindblom).

Den sterila stjelken är ofta nästan alldeles uprätt, blott med toppen lutande, triud eller omärkligt kantig, föga pruinös, glatt, mer eller mindre taggig; taggarne vid stjelkens basis koniska, de öfriga med hoptryckt bas, alla raka, äfven de som sitta på grenarne, bladskaften, bladens ryggner och i blomvippan, ehuru dessa sednare ofta äro riktade nedåt, men högst sällan klotlika. De blombärande grenarne oftast böjda i zigzag; bladen 5—3-bladiga, de mellersta sidobladen och isynnerhet uddbladet med lång utdragen alldeles helbräddad spets; de öfversta bladen ofta enkla utdragen äggrunda långt tillspetsade, liksom de öfre sammansatta bladens uddblad mot basen sammandragna liksom från sidorne hoptryckta med rak (icke sned) något tvärhuggen eller grundt hjertlik bas. Alla blader tunna, gröna, på undra sidan blekare och jemte bladskaften, de blombärande grenarne och blomskafven mera ludna, stundom nästan gråaktiga. Bladen äro i öfrigt, som Arrhenius beskriver dem hos *R. nemor.*, ojemnt djupt ofta nästan inskuret dubbel-sågade. Blomvippan utdragen, gles, vanligen med enkla blomstjelkar. Blomfodret på båda sidor hvittgrått tättludet; flikarne äggrunda med kort spets; kronbladen hvita eller vid sjelfva utsprickandet blekt rosenröda, stora, nästan runda, med kanterna berörande eller beläckande hvarandra och med mycket kort nästan omärklig klo, skrynkliga, i kanten hårbräddade och oregelbundet naggade, i spetsen intryckta eller urnupna.

Denna form är vid första påseendet ganska olik *R. nemor. glabratus*, sådan den i trakten af Ronneby förekommer; men mellanformer ega rum, äfvensom sådana, hvilka genom de särdeles på öfra delen af de blombärande stjelkarne och blomskafven hopade fina taggarne närma sig *R. nem. c. ferox* Arrh. Med *R. fruticosus*, bland hvilken jag alltid träffat denna vexande, kan den ej förblandas; stjelken, bladen, inflorescensen skilja dem fullkomligt, att ej tala om de för *R. frut.* och *offinis* karakteristiska på yttre sidan gröna nästan glänsande foderflikarne. *R. cæsius* och dess former skilja sig utom annat lätt genom de stora bredt äggrunda foderflikarne, och i sjelfva verket synes

R. nemorosus hafva större förvandtskap med *R. corylifolius* än med någon annan svensk art; äfven från denna skiljes den dock genom de inskuret dubbelsågade bladen och andra känne- märken, som af Arrhenius framställts; och alla de former af densamma, som jag observerat, utmärka sig genom en egen ha- bitus, som är lättare att fatta än beskrifva. — Bland sådana former är en mycket småbladig med helt och hållet nedliggan- de stjelk, men i öfrigt öfverensstämmande med var. *acuminatus*; jag fann den på solöppna backar; en annan deremot, som mera naftas var. *b. tomentosus* Arrh., har lång utdragen blomvippa, som är försedd med många medelmåttigt stora enkla blad, hvar- igenom hela vippan blir bladig. — Af *R. corylifolius* förekom- ma i Ronnebytrakten flera former, hvaraf några hafva taggarne på öfra delen af stjelken, grenarne och vippan vida starkare och tjockare än hos någon af mig observerad form af *R. nemo- rosus*; vidare variera bladen ganska mycket till konsistensen; ofta nästan lika så tjocka, som hos *R. Wahlbergii*, samt på undra sidan lätt betäckta med etl hvitgrått ludd; blomklasen varierar äfven mer och mindre sammansatt och utbredd; hvil- ket allt tyckes ha sin grund i de olika lokaliteter, der de sär- skilda formerna vexa.

II. Utdrag ur utländska arbeten.

1. Under de sednare åren har upmärksamheten särdeles riktats på släktet *Cuscuta* och flera arter deraf urskiljts. Som hithörande former äfven här i Skandinavien förtjena närmare granskning, har Ref. ansett sig här böra i utdrag meddela hvad i särskildta nummer af *Schlechtendahls Botanische Zeitung* härom är infördt.

Redan i Nr 41 för 1843 beskriver L. Pfeiffer i Kassel en af honom anmärkt högst intressant art, som han anser för ny och kallar *Cuscuta Hassiaca*: caule ramoso, floribus irreg- ulariter fasciculatis pedunculatis, fasciculis et floribus singulis bractea fultis, calyce campanulato 5-fido, tubo corollæ camp- anulato limbum æquante, squamis convergentibus clauso, 5-fido, laciniis expansis apice subcorniculato inflexis; staminibus 5 an- thera brevioribus; stylis 2 filiformibus, stigmatibus capitatis. — Fanns nära Kassel i Hessen på en torr solöppen åkerren bland *Anthemis cotula*, *Sonchus asper*, *Galium verum*, m. fl. — Prof. H. Mohl uplyste sedermera (Bot. Zeit. 1844 Nr 1) att denna art äfven llifvit funnen vid Weilmünster i Nassau, der den vexte på *Medicago sativa*; i sammanhang hvarmed anmärkes, att den- na art genom sina stigmata capitata skiljer sig från alla andra europeiska arter och hörer till de amerikanska arternas grupp, sådan Engelmann i sin monografi öfver denna släkt, fram- ställt den. — I Nr 32 af samma tidning meddelar A. Braun

att samma art blifvit funnen, äfven föregående år, vid Offenbach nära Frankfurt, hvarest utdrag lemnas ur ett bref från Dr. Engelmann i St. Louis, till hvilken exemplar af denna vext blifvit öfversända. Denne säger, att han genast fann att nämnde vext ej tillhör någon af de nordamerikanska arterna, men att den utan tvifvel är identisk med den art, som funnits i åkrar med *Medicago sativa* i trakten af Geneve, dit den (enligt Choisy) kommit från Piemont, äfvensom den lär varit funnen vid Leyden. Choisy anser den tillhöra den sydamerikanska *C. corymbosa* Ruiz et Pavon, hvaraf dock Engelmann ej sett autentika exemplar eller ens kunnat jemnföra den af desse författare lemnade figur. Under förutsättning att Choisy's bestämning är riktig, framställer Engelmann följande diagnos hämtad från exemplar både från Geneve och Hessen: *Caule subcapillaceo ramoso; fasciculis florum subsessilibus compositis; floribus singulis pedicellatis pentameris; calycis semi-quinquedidi lobis obtusiuseculis; tubo corollæ campanulato-turbinato, calycem subduplo excedente, laciniis limbi ovatis, acutis, apice inflexis, erectis, demum patentibus subduplo longiore; staminibus limbo multo brevioribus, filamentis e basi lata subulatis, antheris oblongo-linearibus, squamis fimbriatis incurvis; stylis ovarium pyriforme (basi carnosum constrictum) æquantibus, crassis, faucem corollæ attingentibus; stigmatibus capitatis.* — Slutligen har Sonder i N:r 39 anmärkt, att Choisy's bestämning ej torde vara alldeles att lita på, enär *C. hassiaca* i åtskilliga delar afviker från beskrifningen och figuren af *C. corymbosa*; sålunda är den förre pentamerisk, med fjäll vid ståndarnes basis och klockformig krona, då den sednare åter är tetramerisk utan fjäll och med en längre blomkrona; hvarföre han anser *C. hassiaca* som en egen distinkt art. Han upmanar äfven till en närmare upmärksamhet på *C. europæa*, emedan han anser möjligt, att tvenne arter derunder förekomma; en del Förf. beskrifva kronan såsom invändigt försedd med två klufna fjäll, andra deremot såsom bar; vidare har den på en del vexter oftast 5- sällan 4-delade blommor, då deremot den som vexer på Labiaterna bar af H:r Sonder alltid funnits med konstant 4-delade blommor.

I N:r 31 af Bot. Zeit. meddelas utdrag ur en i "the annals and magazine of natural history" införd afhandling af Babington rörande de i Storbritanien inhemska arterna af *Cuscuta*; han lemnar på dem, med undantag af den tillräckligt kända *C. epilinum*, följande diagnoser: *C. Epithymum* Murr. florum glomerulis bracteatis, tubo corollæ cylindrico, squamis convergentibus fimbriatis subacutis spatulatis basi distantibus, calyce tubo corollæ multo breviori, germine spherico, stigm. filiformibus. — Temligen allmän på buskar t. ex. *Erica*, *Ulex*, *Sarothamnus* &c. — *C. Trifolii* Bab. florum glomerulis bracteatis sessilibus, tubo corollæ cylindrico, squamis fimbriatis apice rotundatis lateribus parallelis basi distantibus, calyce tubo corollæ bre-

viori, germine obovato, stigm. filiformibus. — Vexer endast på Leguminosæ, särdeles klöfver. — *C. approximata* Bab. florum glomerulis bracteatis sessilibus, tubo corollæ ventricoso vix calyce longiore, squamis approximatis bifidis: lobis divergentibus latis apice fimbriatis truncatis; germine ovali, stigm. filiformibus. Fanns på *Medicago sativa* updrägen af frön från Ostindien. — *C. europæa* L. flor. glomerulis bracteatis sessilibus, tubo corollæ per anthesin cylindrico, fructiferæ ventricoso, squamis adpressis erectis bifidis basi distantibus: lobis divergentibus attenuatis; calyce corolla multo breviori, stigm. filiformibus. — På örtaktiga vexter, särdeles *Urtica*, *Humulus* &c.

2. I N:r 30 meddelas ur ofvannämnda engelska tidsskrift utdrag af en uppsats, hvori D:r Fr. Boott framställer kännetecknen på *Carex saxatilis* L. (*C. pulla* Good.) och en ny dermed nära beslägtad art funnen i Clovabergen i Skottland. — Dessa arter diagnostiseras sålunda: *C. saxatilis* L. spicis 2—3 atropurpureis, masenla 1 (rarius 2) cylindrica pedunculata, femineis 1—2 rotundatis ovatisve infima plus minusve pedunculata evaginata bracteata erecta, stigm. 2—3, perigyniis subglobosis ovatisve rostratis emarginatis stipitatis patentibus enerviis atropurpureis basi pallidis, squama ovata obtusiuscula nigropurpurea apice albida nervo concolori largioribus. — *C. Grahmi* n. sp. spicis 4—5 cylindricis ferrugineis, masculis 2 (rarius 1) gracilibus acutis, femineis 2—3 subremotis crassis obtusis, inferioribus pedunculatis, evaginatibus subnutantibus, stigm. 2, perigyniis oblongo-ovatis rostratis bifurcatis inflatis nervosis suberectis ferrugineis (rarius stramineis) basi pallidis, squama ovata obtusiuscula nigro-purpurea apice albida nervo concolori longioribus.

3. I samma n:r och ur samma tidsskrift meddelas diagnos på en såsom ny art af Coleman upställd *Oenanthe*, dittills förblandad med *Oe. Phellandrium*. Följande diagnoser lemnas på dessa arter: *Oe. fluviatilis* Colem. caule fluitante sursum incrassato basi repente ad genicula radicante, foliis bipinnatis, segmentis simplicibus pinnatifidisve, submersorum pellucidis cuneatis fissis, nervis pluribus parallelis; umbellis oppositifoliis, fructu late elliptico stylis divaricatis triplo longiore. — Perennis; habitat in fluminibus planitierum et rarius floret. — *Oe. Phellandrium* Lam. caule erecto deorsum incrassato, fibris ad genicula verticillatis, fol. tripinnatis, segmentis simplicibus pinnatifidisve, submersorum capillaceis, superiorum divaricatis, umbellis oppositifoliis, fructu ovato stylis suberectis duplo longiore. — Biennis; habitat in aquis stagnantibus.

III. Hvarjehanda.

I. Hofrådet Professor W. D. J. Koch har den 14 sisl. Oktober blifvit utnämnd till Riddare af Kongl. Nordstjerne-Orden.

2. Kyrkoherden i Runstens församling på Öland, Kontraktspresten Magr. Abraham Ahlquist dog den 9 Juli 1814 i en ålder af 51 år. Han sysslosatte sig förr mycket ifrigt med botanik och har i synnerhet bidragit att göra Ölands vegetation känd; 1815 utgaf han i form af akademisk dissertation *Flora Runsteniensis*; i Vet. Ak. Handl. för år 1821 finnes en afhandling af honom: »*Anmärkingar om Ölands fysiska beskaffenhet och vegetation*». — Lektorn vid Gessle Athenæum, Magr. Eduard Bergström dog den 27 Aug. 1814 i en ålder af 34 år. Hans älsklingsstudium var Botanik. Han konditionerade någon tid i trakten af Kristianstad och det var då han vid Åhus upptäckte *Allium serotinum* Schleich., som derefter ej blifvit återfunnen.

3. Botanices Professorn Dr. Gaetano Savi, hvilken särdeles mot slutet af förra århundradet utgifvit en mängd afhandlingar till uplysande af Italiens Flora, dog i Pisa d. 28 April detta år.

4. Det omtalas att Botaniska trädgården i Rostock ansetts öfverflödigt och således uphäfts!!! Deremot har den nu regerande Påfven låtit i Rom anlägga en botanisk trädgård och öfverlemnad direktionen af densamma åt Dr. Donarelli.

5. Enligt af Herr Lilja benäget meddelad upgift har Hr Lethin under förflutna sommaren anmärkt följande vextställen: *Euphorbia Esula* vid Röddinge på prästgårdens egor "vid en vall, som leder från trädgården mot enskiftet"; *Hyoseris minima*, *Hypericum tetrapterum*, *Malachium aquaticum* vid Kurremölla i Röddinge sokn; sammastädes i största ymighet *Tussilago alba*, äfvensom i Röddingedalen; *Malva alcea* vid Röddinge, samt mellan Harlösa och Öfvedskloster i mängd; *Farsertia incana*, *Vicia cassubica*, *Thymus Acinos*, *Origanum vulgare*, *Hedera Helix* kring Ramsåsa; *Juncus obtusiflorus* kring Röddinge. — Stud. A. F. Hallberg har i trakten af Oppmanna Prästgård på en kulle funnit *Colchicum autumnale*, som under flera år der varit observerad ehuru sparsamt. Likaledes har han nära Ovesholm i Träne sokn anmärkt *Valeriana sambucifolia*, som synes vara allmän i Skånes skogstrakter.

☞ Med anledning af flerfaldiga förnyade förfrågningar rörande de Laf-exsikkater, hvarpå Hr Torsell för par år sedan låt taga aktier, anser Utg. som insamlat och behörigen till Hr Torsell öfversänt åtskilliga aktiebidrag, sig böra meddela, att han flera gånger dels sjelf genom bref, dels genom andra erinrat Hr Torsell om afbördandet af den åtagna förbindelsen eller ock återbärandet af de upburna penningarna, utan att annan verkan än förnyade löften ännu försports.